

คำวินิจฉัยของ นายประเสริฐ นาสกุล ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๗/๒๕๕๓

วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

เรื่อง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเห็นว่า มติของพรรคเอกภาพมีลักษณะตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗
วรรคสาม

นายเนวิน ชิดชอบ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดบุรีรัมย์ เสนอคำร้องเป็นหนังสือ
ลงวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๓ และ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๓ ถึงประธานศาลรัฐธรรมนูญแจ้งว่า มติพรรค
เอกภาพเมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๓ ให้ตนพ้นจากสมาชิกภาพของพรรคเอกภาพ โดยไม่เกี่ยวข้อง
กับการกระทำในฐานะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ย่อมเป็นการกระทำที่ขัดต่อสถานะและการปฏิบัติ
หน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเป็นการดำเนินการที่ขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่ง
การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงเป็นมติที่มีลักษณะตามรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๔๗ วรรคสาม และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ข้อเท็จจริงที่ได้จากการพิจารณา

๑. รัฐธรรมนูญ บัญญัติว่า

“มาตรา ๔๗ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองเพื่อสร้าง
เจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนและเพื่อดำเนินกิจการในทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้น
ตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่บัญญัติไว้ใน
รัฐธรรมนูญนี้

การจัดองค์กรภายใน การดำเนินกิจการ และข้อบังคับของพรรคการเมือง ต้องสอดคล้องกับ
หลักการพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง กรรมการบริหารของ
พรรคการเมือง หรือสมาชิกพรรคการเมืองตามจำนวนที่กำหนดในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
พรรคการเมืองซึ่งเห็นว่า มติหรือข้อบังคับในเรื่องใดของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกอยู่นั้น จะขัดต่อ
สถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือขัดหรือแย้งกับหลักการ
พื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีสิทธิร้องขอ
ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า มติหรือข้อบังคับดังกล่าวขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้มติหรือข้อบังคับนั้นเป็นอันยกเลิกไป”

๒. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ บัญญัติว่า

“มาตรา ๒๒ สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลงเมื่อ

๑ล๑

(๔) พรรคการเมืองมีมติให้ออกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

๑ล๑

การสิ้นสุดของสมาชิกภาพตามวรรคหนึ่ง (๔) ถ้าสมาชิกผู้นั้นดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วยมติของพรรคการเมืองต้องเป็นมติของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น และมติดังกล่าวต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองทั้งหมด และการลงมติให้ลงคะแนนลับ แต่ถ้าสมาชิกผู้นั้นได้อุทธรณ์ต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พรรคการเมืองมีมติคัดค้านว่า มติดังกล่าวมีลักษณะตามมาตรา ๔๗ วรรคสามของรัฐธรรมนูญ และศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า มติดังกล่าวไม่ได้มีลักษณะตามมาตรา ๔๗ วรรคสามของรัฐธรรมนูญ ให้ถือว่าสมาชิกภาพสิ้นสุดลงนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย แต่ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า มติดังกล่าวมีลักษณะตามมาตรา ๔๗ วรรคสามของรัฐธรรมนูญ สมาชิกผู้นั้นอาจเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย

การอุทธรณ์ของสมาชิกต่อศาลรัฐธรรมนูญตามวรรคสองให้เป็นไปตามวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองส่งรายงานหรือเอกสารเกี่ยวกับการมีมติตามวรรคสองไปยังประธานรัฐสภาและนายทะเบียนภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่พรรคการเมืองมีมติ

๑ล๑”

๓. พรรคเอกภาพ/ผู้ถูกร้อง โดย นายชาติวัฒน์ ชาติกรกุล ผู้อำนวยการ มีหนังสือที่ ออก ๑๔๗/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๓ ถึงผู้ร้อง แจ้งว่า ที่ประชุมพรรคมีมติว่า นายเนวิน ชิดชอบ/ผู้ร้อง ไม่ปฏิบัติตามมติพรรค และให้ผู้ร้องพ้นจากสมาชิกภาพของพรรคเอกภาพ

๔. ผู้ร้องเสนอหนังสือ ลงวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๓ ถึงประธานศาลรัฐธรรมนูญชี้แจงว่า มติของพรรคขัดต่อข้อบังคับพรรคเอกภาพ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ และรัฐธรรมนูญ เนื่องจากมติของพรรคขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ จึงไม่มีผลทำให้ตนขาดจากสมาชิกภาพของพรรคเอกภาพและการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๘ (๘) เพราะ

๔.๑ การจัดองค์กรภายใน การดำเนินกิจการ และข้อบังคับของพรรคการเมืองต้องสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๔.๒ การประชุมของพรรคเอกภาพ เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๓ ยังมิได้ดำเนินการครบถ้วนตามข้อบังคับพรรค เพราะไม่มีการกล่าวหา ไม่มีการสอบสวน ไม่มีการพิจารณาต่อหน้าผู้ร้องซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และในการประชุมมีกรรมการบริหารพรรคเข้าประชุม ๑๖ คน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าประชุม ๓ คน รวม ๑๙ คน จากจำนวนทั้งหมด ๒๖ คน แต่มิได้มีการลงมติลับ และผู้เข้าร่วมประชุมบางคนมิได้ลงมติเห็นชอบในการให้ผู้ร้องพ้นจากตำแหน่งการลงมติดังกล่าวจึงไม่ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ให้ผู้ร้องพ้นจากสมาชิกภาพของพรรค จึงขัดต่อข้อบังคับพรรคเอกภาพและไม่มีผลตามมตินั้น

๔.๓ เมื่อการประชุมพรรคเอกภาพในวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๓ มิได้มีการดำเนินการให้เป็นไปโดยถูกต้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ การกระทำของบุคคลที่ได้มีมติในวันดังกล่าวจึงเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมาย และไม่มีผลที่จะทำให้สมาชิกภาพของผู้ร้องต้องสิ้นสุดลงตามกฎหมาย

๔.๔ การกระทำเพื่อมีมติไม่ชอบด้วยกฎหมายเช่นนี้ จึงขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยชัดแจ้ง และยังเป็น การดำเนินการที่ขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การกระทำของพรรคเอกภาพในการประชุมดังกล่าวจึงไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗

ผู้ร้องจึงใช้สิทธิอุทธรณ์คัดค้านมติของพรรคเอกภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๘ (๘)

๕. พรรคเอกภาพ/ผู้ถูกร้อง โดย นายไชยยศ สะสมทรัพย์ หัวหน้าพรรคเอกภาพ เสนอหนังสือพรรคเอกภาพ ที่ อภ ๑๕๖/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๓ ถึงประธานศาลรัฐธรรมนูญ แจงว่า มติของพรรคเอกภาพที่ให้ผู้ร้องพ้นจากสมาชิกของพรรคนั้น ยังมิได้มีความครบถ้วนสมบูรณ์เป็นทางการแต่อย่างใด เพราะพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๒๒ วรรคสี่ บัญญัติให้หัวหน้าพรรคส่งรายงาน หรือเอกสารเกี่ยวกับการมีมติดังกล่าวไปยัง ประธานรัฐสภาและนายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งพรรคเอกภาพยังมีได้ดำเนินการ เพราะพรรค ทราบดีว่า มติข้างต้นเป็นจุดเริ่มต้นเท่านั้น

๖. ผู้ร้องเสนอหนังสือลงวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๓ ถึงประธานศาลรัฐธรรมนูญ ความว่า

๖.๑ การดำเนินการร่วมกับพรรคชาติไทยที่มีนโยบายคล้ายกับเจตนารมณ์ของผู้ร้อง น่าจะสามารถผลักดันให้แนวความคิดในการช่วยเหลือเกษตรกรเป็นผลขึ้นได้และสร้างความมั่นใจให้แก่ ประชาชนอีกด้วย ผู้ร้องจึงมีความตั้งใจจะสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในนามพรรคชาติไทย และได้มีหนังสือแจ้งให้หัวหน้าพรรคเอกภาพทราบ โดยขอลาออกจากการเป็นสมาชิกโดยขอให้มิตติ ตั้งแต่วันครบวาระของสภาผู้แทนราษฎรหรือวันที่มีพระราชกฤษฎีกาประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎร

๖.๒ พรรคเอกภาพได้เปิดประชุมกรรมการบริหารพรรคและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของ พรรค เมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๓ แต่มิได้เชิญผู้ร้องในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคเข้าร่วม ประชุมด้วย และที่ประชุมได้มีมติให้ผู้ร้องดำเนินการรวม ๓ ประการ ซึ่งเป็นการลงมติที่มีได้เป็นไปตาม ข้อบังคับ ข้อ ๑๗ ข้อ ๑๘ ข้อ ๑๙ และข้อ ๒๐ เพราะยังไม่มีกรกล่าวหาว่า ผู้ร้องกระทำความผิดด้วย วินัยและจรรยาบรรณของสมาชิกพรรค

๖.๓ ต่อมาพรรคเอกภาพได้จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคและสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรดังกล่าวใน ๔.๒

๖.๔ พรรคเอกภาพได้จัดให้มีการประชุมอีกครั้งหนึ่ง เมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๓ โดยมีวาระการประชุมเพื่อลงมติให้ผู้ร้องพ้นจากสมาชิกภาพของพรรค และที่ประชุมได้มีมติด้วยคะแนนเสียง ๒๐ ต่อ ๒ ให้ผู้ร้องพ้นจากสมาชิกภาพของพรรคเอกภาพ ในการประชุมครั้งนี้มีผู้แสดงความเห็นคัดค้าน และทักท้วงว่า การดำเนินการเพื่อให้มีมติดังกล่าวไม่ถูกต้องตามข้อบังคับ ข้อ ๑๗ ข้อ ๑๘ ข้อ ๑๙ และข้อ ๒๐ แต่ที่ประชุมก็ยังยืนยันมติดังกล่าว

ผู้ร้องจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยการกระทำของพรรคเอกภาพตามพระราช บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๒ และมติของพรรคเอกภาพ ซึ่งมีลักษณะตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๗ วรรคสาม

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๗ และมาตรา ๑๑๘ (๘)
๒. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๒
๓. ข้อบังคับพรรคเอกภาพ ข้อ ๑๓ (๔) ข้อ ๑๗ ข้อ ๑๘ ข้อ ๑๙ และข้อ ๒๐

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัย

๑. ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้หรือไม่
๒. การที่พรรคเอกภาพมีมติให้ผู้ร้องพ้นจากสมาชิกภาพของพรรคชอด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ วรรคสาม หรือไม่

คำวินิจฉัย

ปัญหาแรก เนื่องจากผู้ร้องเสนอคำร้องพร้อมด้วยความเห็นว่า มติของพรรคเอกภาพที่ให้ผู้ร้องพ้นจากสมาชิกภาพของพรรคเป็นมติที่มีลักษณะตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ วรรคสาม ศาลรัฐธรรมนูญจึงพิจารณาวินิจฉัยได้

ปัญหาที่สอง เนื่องจากพรรคเอกภาพมีหนังสือ ที่ อก ๑๕๖/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๓ ถึงประธานศาลรัฐธรรมนูญแจ้งว่า มติของพรรคเอกภาพที่ให้ผู้ร้องพ้นจากสมาชิกภาพของพรรคเอกภาพนั้น ยังมีได้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๒ ซึ่งพรรคเอกภาพยังมีได้ดำเนินการ เพราะพรรคเอกภาพทราบดีว่า มติดังกล่าวเป็นจุดเริ่มต้นเท่านั้น ดังนั้น หนังสือพรรคเอกภาพ ที่ อก ๑๕๗/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๓ ที่ให้ผู้ร้องพ้นจากสมาชิกภาพของพรรคเอกภาพ จึงยังไม่บังเกิดผลและใช้บังคับไม่ได้

โดยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง

นายประเสริฐ นาสกุล
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ